

УДК 619:618.14/.7:636.2.082.454

**ЗАПЛІДНЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ ЗАЛЕЖНО ВІД СХЕМИ
ЛІКУВАННЯ КОРІВ ІЗ СУБІНВОЛЮЦІЄЮ МАТКИ**

**Ю.В. ЖУК, кандидат ветеринарних наук, доцент,
В.Й. ЛЮБЕЦЬКИЙ, доктор ветеринарних наук, професор,
М.М. МИХАЙЛЮК, кандидат ветеринарних наук, доцент,
О.А. ВАЛЬЧУК, кандидат ветеринарних наук, доцент,
С.Д. КУЧЕР, магістр**

Встановлено, що застосування комплексних схем лікування корів, хворих на субінволюцію матки, сприяє підвищенню їх запліднювальної здатності

Ключові слова: корови, післяродовий період, субінволюція матки, запліднювальна здатність, неплідність

Акушерська та гінекологічна патологія тварин вимагає пильної уваги фахівців ветеринарної медицини, оскільки зумовлена нею довготривала неплідність призводить до погіршення санітарних і технологічних якостей молока, недоотримання значної кількості молодняку та передчасного вибракування тварин [3].

Здатність до відтворення є однією із найважливіших функцій, яка впродовж усього репродуктивного життя тварини знаходиться під постійним впливом факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Фізіологічне завершення післяродового періоду створює сприятливі умови для запліднення самок у відповідні терміни.

Післяродові ускладнення, які негативно впливають на характер перебігу післяродового періоду, зумовлюють помітне зміщення термінів першого осіменіння і запліднення корів, а у більшості тварин виникає тривала неплідність внаслідок структурних змін у репродуктивних органах, тому без ефективних заходів профілактики і лікування патології, що виникає у цей період не можливе планомірне відтворення стада [1, 5].

До поширених післяродових ускладнень належить субінволюція матки, яка характеризується уповільненням інволюційних процесів у статевих органах і виникає у 31,6–84,4 % корів після отелення [4].

Незважаючи на значну кількість наукових робіт з вивчення етіології, патогенезу, розробки профілактики і терапії акушерської патології, проблема виникнення післяродових ускладнень у корів залишається надзвичайно актуальною [2].

Враховуючи складний патогенез функціональних порушень при виникненні післяродових ускладнень в організмі тварин, що супроводжується значними змінами обміну речовин, нейрогуморальної регуляції та пригніченням імунобіологічної системи захисту організму, актуальним є їх досконале вивчення і розробка ефективних лікувально-профілактичних заходів.

Мета дослідження – вивчити запліднювальну здатність залежно від схеми лікування корів із субінволюцією матки.

Матеріал і методика дослідження. Дослід проводили впродовж 2010–2011 рр. на базі ВП НУБіП України «Великоснітинське НДГ ім. О.В. Музиченка», Фастівського району Київської області, на коровах української чорно-рябої молочної породи у віці 4–6 років, середньої вгодованості, живою масою 460–500 кг, з надоем 3,5–4,0 тис. кг за лактацію, хворих на субінволюцію матки. Тварин відбирали за принципом аналогів, враховуючи вік, породу, продуктивність, масу тварини, її фізіологічний стан та рівень продуктивності [6].

З корів, хворих на субінволюцію матки сформували три дослідні групи по 5 голів у кожній (табл. 1).

Тваринам першої дослідної групи після постановки діагнозу в першу добу лікування вводили внутрішньом'язово естрофан у дозі 2 мл та внутрішньоматково антимікробний препарат гінобіотик по одному супозиторію, на другу добу лікування – внутрішньом'язово 0,5 %-вий розчин прозерину у дозі 6–10 мл та вітамінний препарат тетравіт у дозі 10 мл. На

третю та четверту добу проводили повторне внутрішньоматкове введення гінобіотика та додатково внутрішньочеревно – 10 мл 10 %-вого розчину новокаїну з інтервалом 48 год. тричі (5 та 7 доба). На четверту добу лікування хворим тваринам вводили внутрішньом'язово 0,5 %-вий розчин прозерину у дозі 2–3 мл.

1. Схема дослідю щодо визначення ефективності комплексного лікування корів із субінволюцією матки, n=5

Група тварин	Схема лікування
I дослідна	<p>Перша доба – естрофан 2 мл в/м'язово, гінобіотик один супозиторій в/матково</p> <p>Друга доба – прозерин 0,5 %-вий розчин з інтервалом 48 год в/м'язово 6–10 мл і в/м тетравіт у дозі 10 мл</p> <p>Третя доба – гінобіотик в/матково один супозиторій і 10 мл 10 %-вого розчину новокаїну в/черевно тричі з інтервалом 48 год. (5, 7 доба)</p> <p>Четверта доба – гінобіотик в/матково один супозиторій і в/м'язово прозерин 2–3 мл</p>
II дослідна	<p>Перша доба – естрофан 2 мл в/м'язово, гінобіотик один супозиторій в/матково</p> <p>Друга доба – прозерин 0,5 %-вий розчин з інтервалом 48 год. в/м'язово 6–10 мл і в/м'язово тетравіт у дозі 10 мл</p> <p>Третя доба – гінобіотик в/матково один супозиторій, парасакральна новокаїнова блокада тазового нервового сплетіння за В.І Завірюхою, тричі з інтервалом 48 год. (5, 7 доба)</p> <p>Четверта доба – гінобіотик в/матково один супозиторій і в/м'язово прозерин 2–3 мл</p>
III дослідна	<p>Перша доба – естрофан 2 мл в/м'язово, метрикур один флакон в/матково</p> <p>Друга доба – прозерин 0,5 %-вий розчин з інтервалом 48 год. в/м'язово 6–10 мл і в/м'язово тетравіт у дозі 10 мл</p> <p>Третя доба – метрикур один флакон в/матково і 10 мл 10 %-вого розчину новокаїну в/черевно тричі з інтервалом 48 год. (5, 7 доба)</p> <p>Четверта доба – метрикур один флакон в/матково і в/м'язово прозерин 2–3 мл</p>

Тварин другої дослідної групи лікували за схемою першої, лише з різницею, що замість внутрішньочеревного введення 10 %-вого розчину

новокаїну застосовували парасакральну новокаїнову блокаду тазового нервового сплетіння за В.І Завірюхою. Для блокади використовували 0,5 %-вий розчин новокаїну у дозі 0,5 мл/кг маси тіла тварини (200–250 мл) Дозу ділили порівну і вводили з двох боків тіла тварини.

Тваринам третьої дослідної групи застосовували схему лікування першої дослідної групи, але замість внутрішньоматкового супозиторію гінобіотика вводили піноутворювальний препарат метрикур.

Впродовж всього періоду лікування у піддослідних тварин вели контроль за характером, кількістю та консистенцією виділень із органів статевої системи, а також ректальним дослідженням – визначали морфологічний та топографічний стан матки та яєчників.

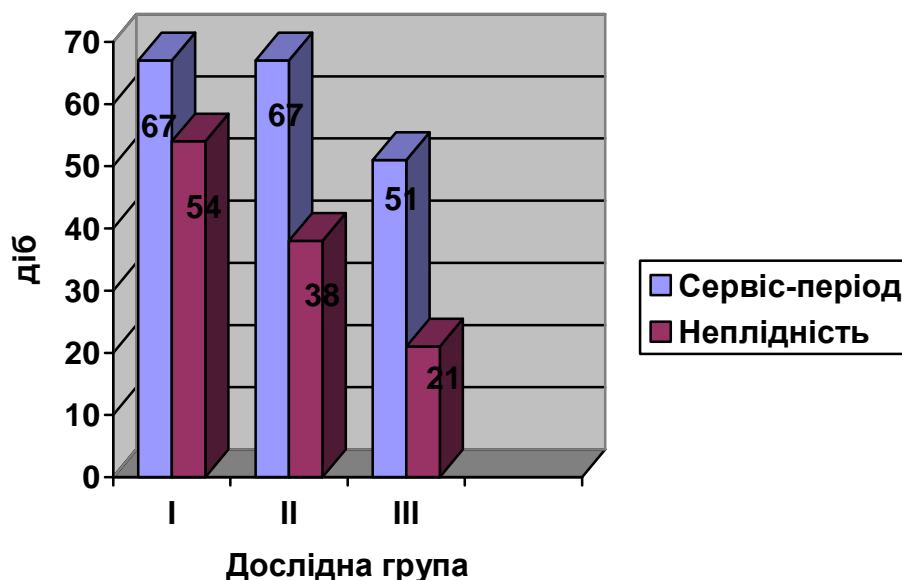
У журналі акушерської та гінекологічної диспансеризації реєстрували прояв стадії збудження статевого циклу після проведеного лікування, підраховували тривалість сервіс-періоду та кількості діб неплідності.

Результати дослідження. Аналізуючи ефективність використання різних схем лікування корів із субінволюцією матки, нами встановлено, що прояв стадії збудження статевого циклу у корів першої дослідної групи після застосованої нами схеми лікування (estroфан, гінобіотик, прозерин, тетравіт, внутрішньочеревне введення 10 %-вого розчину новокаїну), реєструвався в середньому через 53 доби. У двох корів спостерігали повторні прояви стадії збудження статевого циклу, а в однієї – за період дослідження стадія збудження статевого циклу не проявлялася. Тривалість сервіс-періоду в середньому в першій дослідній групі становила 56 діб, неплідності на одну тварину – в середньому 54 доби.

Аналізуючи ефективність лікування корів другої дослідної групи, яким застосовували естрофан, гінобіотик, прозерин, тетравіт, парасакральну новокаїнову блокаду тазового нервового сплетіння за В.І. Завірюхою, встановили, що прояв першої стадії збудження статевого циклу у корів відбувався в середньому через 63 доби, тривалість сервіс-періоду в середньому становила 67 діб, а неплідності на одну тварину – 38 діб.

У результаті лікування корів третьої дослідної групи, яким застосовували естрофан, метрикур, прозерин, тетравіт, внутрішньочеревне введення 10 %-вого розчину новокаїну, встановлено, що прояв першої стадії збудження статевого циклу у корів відбувався в середньому через 57 діб, тривалість сервіс-періоду становила 57 діб, а неплідності на одну тварину по групі – 27 діб.

Таким чином, аналізуючи показники відтворної здатності у корів дослідних груп, нами встановлено, що тривалість сервіс-періоду у корів третьої дослідної групи була меншою на 16 діб порівняно з тваринами першої та другої дослідної групи, а кількість днів неплідності відповідно на 33 та 17 діб (рисунок).

Тривалість сервіс-періоду та неплідності у корів дослідних груп

Аналіз терапевтичної ефективності проведеного лікування показав, що терапія, проведена в трьох дослідних групах виявилася високоефективною – 80 % (у I групі), 80 % (у II групі) і 100 % (у III групі) корів одужали і запліднились (табл. 2). Проте між групами спостерігали певні відмінності. Так, тривалість лікування у корів другої дослідної групи виявилася більшою на 1,9 доби, у корів першої дослідної групи – на 4,5 доби порівняно з тваринами третьої дослідної групи.

2. Терапевтична ефективність проведеного лікування корів, хворих на субінволюцію матки, $M \pm m$, $n=5$

Показник	Дослідна група		
	I	II	III
Від початку лікування до: одужання, діб	11,7	9,8	7,2
осіменіння, діб	67	67	51
Індекс осіменіння	1,6	1,5	1,3
Запліднилося корів після осіменіння:			
першого, гол.	2	4	5
%	40	80	100
другого, гол.	2	–	–
%	40	–	–
Залишилося неплідними, гол.	1	1	–
%	20	20	–
Запліднилося, гол.	4	4	5
%	80	20	100
Неплідність на 1 голову, діб	54	38	21

Після першого осіменіння було запліднено 40 % корів першої та другої і 100 % корів третьої дослідної груп. Повторно осіменялись лише дві (40 %) корови першої дослідної групи. Неплідними залишились по одній корові (20 %) з першої та другої дослідних груп.

Висновки

1. У корів, яким застосували комплексну схему лікування (естрофан, метрикур, прозерин, тетравіт, внутрішньочеревне введення 10 %-вого розчину новокаїну) стадія збудження статевого циклу проявлялася на 6–12 діб раніше, а заплідненість була на 20 % вищою порівняно з тваринами першої та другої дослідної групи.

2. Тривалість сервіс-періоду у корів третьої дослідної групи, яким застосовували естрофан, метрикур, прозерин, тетравіт, внутрішньочеревне введення 10%-вого розчину новокаїну виявилася на 16 діб меншою

порівняно з тваринами першої та другої дослідної групи, а кількість днів неплідності відповідно на 33 та 17 діб.

Список літератури

1. Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / [Яблонський В.А., Хомин С.П., Калиновський Г.М. [та ін.]. – [2-ге вид-ня]. – Вінниця, Нова Книга, 2008. – 600 с.

2. Дуда Ю. В. Сезонна динаміка імунологічних показників крові корів голштинської породи / Ю. В. Дуда // Науковий вісник Львівської ДАВМ ім. С.З. Гжицького. – 2003. – Вип. 5, №4. – С. 46–49.

3. Застосування акушерської та гінекологічної диспансеризації для профілактики неплідності корів / Хомин С.П., Костишин Є.Є., Кудла І.М. [та ін.] // Науковий вісник Львівської держ. акад. вет. медицини ім. С.З. Гжицького. – 2005. – Вип. 7, №3. – С. 127–133.

4. Михалёв В. И. Послеродовая субинволюция матки у коров, её морфофункциональное состояние и разработка эффективных методов терапии и профилактики: автореф. дис. на соискание уч. степени докт. вет. наук: спец. 16.00.07 «Ветеринарное акушерство и биотехника репродукции животных» и 16.00.02 – «Патология, онкология и морфология животных» / В.И. Михалев. – Воронеж, 2006. – 56 с.

5. Нежданов А.Г. Послеродовая инволюция и субинволюция матки у коров / А.Г. Нежданов, В.Д. Мисайлов // Ветеринария. – 2002. – №10. – С. 20.

6. Яблонський В.А. Наукознавство. Основи наукових досліджень у тваринництві та ветеринарній медицині: навч. посіб. для системи магістратури, аспірантури та докторантури / Яблонський В.А., Яблонська О.В., Плахтій П.Д. – Кам'янець-Подільський: Медобори, 2001. – 224 с.

**Жук Ю.В., Любецкий В.И., Михайлюк М.М., Кучер С.Д.
Оплодотворяющая способность зависимо от схемы лечения коров с
субинволюцией матки**

Установлена, что применение комплексных схем лечения коров, больных субинволюцией матки, повышает их оплодотворяющую способность

Ключевые слова: коровы, послеродовый период, субинволюция матки, оплодотворяющая способность, бесплодие

Zhuk J.V., Liubetskyi V.I., Mykhailuk M.M., Kusher S.D. Impregnating ability is depending on chart of treatment of cows with subinvolutio of uterus

It is set, efficiency of application of complex charts of treatment of cows, patients with subinvolutio of uterus and their impregnating ability

Key words: cows, postnatal period, subinvolutio of uterus, impregnating ability, sterility